

। હરિઃકૃતસત

શ્રીશંકર ગ્રંથમાળા પુસ્તક માંચમું

← ❧ ધશ્વરના લાડીલા ❧ →

[ધ્રુવ, અંબરીષ અને રતિદેવ]

ભાગ પહેલો

—: કર્તાશ્રી :—

પરમ પૂજ્યપાદ પરબ્રહ્મનિષ્ઠ
સદ્ગુરુશ્રી “શંકર” મહારાજ

ઉનાવા તા. સિદ્ધપુર.

હાલ નિવાસ-દરિયાપુર મોટી સાલેપરી-અમદાવાદ.

“ Love is the source of living things and all that it doth love. The heart that love denies is cold Poor and ignorent is he who knoweth not the nobility of my Love.” Shree Shanker Maharaj.

પૂ. મહારાજશ્રીની આજ્ઞાથી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર:—

પટેલ પુરુષોત્તમદાસ ધર્મરદાસ, મોટી સાલેપરી-અમદાવાદ.
પરીખ ચંપકલાલ જ્યેષ્ઠભાઈ, હાથીશાની પોળ-અમદાવાદ.

(સર્વ હમ્મ કર્તાશ્રીને સ્વાધીન છે)

મૂલ્ય ૦-૩-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૨૧૭૮૬

કિંમત ૩.૦૦

ગ્રંથનામ

સુભાષ ચંદ્ર બોસ (૧૯૫૭/૮૧)

વર્ગિક

૮-૧૪

। હરિઃૐતત્સત્ ।

શ્રીશંકર ગ્રંથમાળા પુસ્તક પાંચમું

શ્રીશંકરના લાડીલા

[ધ્રુવ, અંબરીષ અને રંતિદેવ]

ભાગ પહેલો

—: કર્તાશ્રી :—

પરમ પૂજ્યપાદ પરબ્રહ્મનિષ્ઠ
સદ્ગુરુશ્રી “શંકર” મહારાજ

ઊનાવા તા. સિદ્ધપુર.

હાલ નિવાસ-દરિયાપુર મોટી સાલેપરી-અમદાવાદ.

“Love is the source of living things and all that it doth love. The heart that love denies is cold. Poor and ignorant is he who knoweth not the nobility of my Love.” Shree Shanker Maharaj.

પૂ. મહારાજશ્રીની આજ્ઞાથી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર :—

પટેલ પુરુષોત્તમદાસ ધંધરદાસ, મોટી સાલેપરી-અમદાવાદ.

પરીખ ચંપકલાલ જેવંદલાઈ, હાથીશાની ચોળ-અમદાવાદ.

(સર્વ હજી કર્તાશ્રીને સ્વાધીન છે)

સને ૧૯૩૬ : આ. ૧ લી પ્રતિ ૧૦૦૦ : સંવત ૧૯૯૫

મૂલ્ય ૦-૩-૦

શ્રી ધનવંતરે નમઃ ! ! સત્યમેવ જયતે ! !

શ્રી ભવાની આયુર્વેદી ઔષધાલય.

જનતાના હીતાર્થે અમુલ્ય તકનો લાભ નીચે વાંચી તમે તમારા પૈસા અને વખત બચાવી તંદુરસ્ત બનો.

પરદેશી કેળવણીના ઉપચારોથી નીરાશ થએલાઓ માટે ખાસ:-અમારા ઔષધાલયની મુલાકાત લ્યો. જ્યાં. સ્થાયી સાથે પરમાર્થ કરવો તે અમારો મુદ્રા લેખ સચવાય છે. ચાલુ જમાનાના ભયંકર રોગો જેવા કે-લકવા-પ્રમેહ-પ્રદર-લોહીવા-ક્ષય-પાંડુ-ખરોળ-કમળો-પેટમાં થતો ગેસ-ધાતુ ક્ષય-હીસ્ટીરીયા તથા-ગર્ભાશયના કોઈ પણ પ્રકારના રોગો માટે જરૂર મલો અગર સલાહ માટે નીચેના સરનામે લખો. કોઈપણ જાતના રોગ માટે સલાહ મફત આપવામાં આવશે.

લાંધણજવાળા—

વૈદભૂપણ-ચીમનલાલ ચુનીલાલ શુક્લ

કે. દરીયાપુર, મોટી સાબેપરી.

અમદાવાદ.

અમદાવાદ—શ્રી ડાયમંડ જ્યુબિલિ પ્રીન્ટિંગ પ્રેસમાં
પરીખ સુરેશચંદ્ર પોપટલાલે છાપ્યું.

ॐ

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णु गुरुर्वैद्यो महेश्वरः ।
गुरुर्साक्षात्परिब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

परम पूज्यपाद परब्रह्मनिष्ठ सहगुरु
श्री शंकर भट्टाराज
जिनाबा (ता. सिद्धपुर).

—: સ મ ર્પણ :—

ધારા કૃષ્ણ !

કહો તો ખરા, આપ જેવા પૂર્ણકામ પ્રભુને
કયી વસ્તુની ખોટ છે ? નથીજ, આમ છતાં
કેવળ બહાલા ભક્તોની ખાતર અહિં (પૃથિવ-
પર) પધારી અદ્ભૂત લીલા રચાવો છો.
આપશ્રીને આપની લક્ષ્મીદેવિ કરતાં
જણુ ભક્તો પ્રિય હોવાથી એમની
જીવન કથાઓ આપનેજ સમર્પણુ
કરવા યોગ્ય માની પૂ.મહારાજ-
શ્રીની આ કૃતિ સવિનય
આપના ચરણુ કમલમાં
મૂકાય છે.

લી. આપનાજ નમ્ર ભક્તો,
પશાભાર્ધ તથા ચંપકલાલ

પ્રારંભ

ભક્તજનોનો મહિમા ગાતાં, હરખાએ મન મ્હાંરે;
હરખાએ મન મ્હાંરે, સંતો ! મલકાએ મન મ્હાંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧

પતિત પાવન ગાથા ધ્રુવની, સાંભળતાં સુખ થાયેરે;
કૌટિ જનમનાં પાપ કરેલાં, તુર્ત ધોવાઈ જાયેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨

એક સમય ઉત્તાન ઉત્તમને, સુંદિર લાડ લડાવેરે;
ખોળામાં બેસાડી પોતે, સુંદિર ગીત ગવડાવેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩

તેવામાં ધ્રુવજી ત્યાં આવ્યા, ખોળે ચઢવું ધાર્યુંરે;
પણ પિતાએ માન ન આપ્યું, કેમ રહે મન વાર્યુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૪

આમ છતાં નીતિ ઉર ધારી, જઈ ખોળા પર બેઠારે;
પણ સુરૂચિને સહન ન થાતાં, પકડી નાખ્યા હેઠારે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૫

વળી ઉપરથી મેંણાં માર્યા, ઝેર કરીને ઝાંજુંરે;
અભાગીયા તારા તકુદિરમાં, કયાંથી હોયજ ખાળુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૬

ઉત્તમ જોડે ખોળે ચઢવા, તું તારા મન ચાહેરે;
પણ તું તે માટે નહિ લાયક, વિચારી જો મનમાંહેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭

અભાગણીના પેટે જનમ્યો, એથી નહિ અધિકારીરે;
મારા પેટે જનમ્યો હોત તો, ઈચ્છા ફળત આ તારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮

ગરીબડું છે ભાગ્યજ તારું, ક્યાંથી સુખ પમાયેરે;
ઉત્તમ વસ્તુ લેવા બાતાં, કેમ ન તું લજવાયેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૬

રાજ્યાસનનું સુખ મેળવવા, ઈચ્છા હોય જો તારીરે;
તો વનમાં જઈને તપ કર તું, રીઝવ શ્રીમુરારિરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૦

ઘણ કૃપાથી જનમી મુજમાં, ભોગવ સુખડાં સારારે;
આ વિના ઉપાય ન બીજો, સત્ય વચન છે મારારે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૧

પથરને પણ તોડે તેવાં, વચન સુણીને ધ્રુવેરે;
વનમાં જઈ તપ કરવું ધાર્યું, કેવળ રાહ એ બુવેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૨

સાવકી માતાના કુવચનથી, ધ્રુવનું મન વિંધાણુંરે;
સર્પની પેઠે ક્રોધ થયો પણ, ઓળખી લીધું ટાણુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૩

કંઈ પણ બોલ્યા વિના કેવળ, જોઈ રહેલા તાતનેરે;
ત્યાગી ત્યાંથી ધ્રુવજી ચાલ્યા, મળીયા જઈ નિજમાતનેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૪

માતા પાસે જઈ બેઠા પણ, મુખથી કાંઈ ન બોલેરે;
પૂછતાં પણ ઉત્તર નવ આપે, અંતર ભેદ ન બોલેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૫

સુંદર મુખપર શોક છવાયો, કઠણ વચન મન સાલેરે;
જોઈ આવું જનેતા બોલી, કેમ ન બોલે-ચાલેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૬

કોધ ભરાયો કાલજડામાં, આંખથી આંસુ સારેરે;
આથી જનનીને અંતરમાં, ચિંતા પ્રગટી ભારેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૭

વળી વળીને પૂછે ધ્રુવને, કેમ ન બોલે બોલાવ્યોરે;
કોઈએ વચન કઠોર કહ્યું કે, કોઈએ કેં ભરમાવ્યોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૮

છેવટ સઘળી બિના ધ્રુવે, માતાને સંભળાવીરે;
માતા કહે કે કોધ ન કર તું, ભજવે પાઠજ ભાવિરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૯

અન્યને દુઃખ દેનાઈ જગમાં, પોતે પણ દુઃખ પામેરે;
એવીજ રીતે ચાલી ચાવે, રચના કીધી રામેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨૦

સત્ય વચન છે સુરૂચિ કેરૂં, અપરાધી નહિ કોઈરે;
અભાગણી પેટે જનમી તેં, સઘળી વસ્તુ ખોઈરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨૧

જે કે હું રાજની રાણી, પણ પતિને નહિ ખ્યારીરે;
દાસી તરીકે પણ જોવામાં, શરમાયે નૃપ ભારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨૨

માટે બાપુ! રોષ તણ તું, સત્ય વચન શિરધારીરે;
ઉત્તમ પેઠે સુખ ચહે તો, રીઝવ શ્રીમુરારિરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨૩

જગ રક્ષણ માટે છે જેમનું, સત્વગુણી તન સાફરે;
પદપંકજ સેવી અજ પામ્યા, પરમેષ્ઠી પદ ખ્યાઈરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૨૪

તેમજ તારા હાઠાએ પણ, હક્ષિણા આપી ભારીરે;
યજ્ઞો ખૂબ કરીને પૂજ્યા, મંગલમય મુરારિરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨૫

અન્યથી દુર્લભ એવાં સુખડાં, તેના દ્વારા પામીરે,
સફળ કરી માનવ જીવનને, ભેટયા અંતર્યામીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨૬

તેજ પ્રભુનો આશ્રય કરતું, મોહ ને મમતા ત્યાગીરે;
જ્ઞાન નયનથી તારા ઘટમાં, જોને ઝટપટ જાગીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨૭

એ એકજ આરાધ્ય જગત્માં બીજું સર્વે જોડુંરે;
સ્વધર્મથી મન શુદ્ધ બનાવી, કારજ કર તું મોડુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨૮

શ્રી હરિની મૂર્તિ મન સ્થાપી, રાતદિવસ તું રટજેરે;
કોટિ કષ્ટ પડે પણ કદિએ, પાછો નહિ તું હટજેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૨૯

તે હરિ વિષ્ણુ બીજો નહિ કોઈ, તારું દુઃખડું ટાળેરે;
કમલનયન કેશવ નિજ જનને, પ્રેમ ધરી પંપાળેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૦

બ્રહ્માદિકથી પણ શોધાતી, લક્ષ્મી શોધે જેનેરે;
તન મન અર્પી તેજ ચરણમાં, રટજે તું પણ તેનેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૧

માતાએ શુભાશિષ આપી, અડગ રહેવા કીધુંરે;
અન્ય ઉપાધિ દૂર કરાવી, સાચું શરણું દીધુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૨

માતાનાં મીઠકાં વચ્ચે, વિનયસહિત શિરધારીરે;
પાંચ વરસના બાળક ધ્રુવે, મનને નાખ્યું મારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૩

પતિત પાવન માતાચરણે, વંદી વારંવારીરે;
નીકુળ્યા નગર બહારે ત્યારે, મળીયા વિંણાધારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૪

ધ્રુવની ઇચ્છા બાણી નારદ, વિસ્મય પામી મનમાંરે;
સ્પર્શ કરી ધ્રુવના મસ્તકનો, બોલ્યા મન ભૂવનમાંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૫

માન ભંગને નહિ સહનારા, ક્ષત્રીનો મહિમા કેવોરે;
ધ્રુવ છે બાળક તોપણ મનમાં, ક્રોધ છે કેસરી જેવોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૬

સાવકી માતાનાં કુવચનો, મનમાં કેવાં રાખ્યાંરે;
એક ઘડીમાં અંતર જનનાં, હેતજ કાઢી નાખ્યાંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૭

આમ વિચારી નારદ બોલ્યા, હે બાળક ! તું નાનોરે;
માન અને અપમાનતણે તો, ખ્યાલજ હોયે શાનોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૮

હજી તો હમણાં તું જનમ્યો છે, બાલ્યાવસ્થા તારીરે;
માટે સમજી પાછો ફર તું, આવી હઠ નહિ સારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૩૯

માન અને અપમાનની બુદ્ધિ, વસ્તુતાએ ખોટીરે;
મોહવડે કલ્પિતજ માની, કાપ તું મનની ચોટીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૪૦

પોતપોતાનાં કર્મોને લઈ, સુખ દુઃખાદિ પમાયેરે;
એમાં શું અપરાધ બીજનો, કેમ નહિ સમજાયેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૪૧

ઈશ્વરની અનુકુળતા વિના, ઉદ્ધમ સફળ ન થાયેરે;
માટે સમજી મનમાં રહેવું, એથી ઉપાધિ જાયેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૪૨

માતાએ કહેલી યુક્તિથી, હરિકૃપા જે ચાહેરે;
તે હરિ દુરારાધ્ય પુરૂષથી, પમાય નહિ તે રાહેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૪૩

નિઃસંગ-તીવ્ર સમાધિ દ્વારા, યોગીજન સૌ શોધેરે;
પણ તે પ્રભુને પામે નહિ તો, બીજને શું બોધેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૪૪

માટે સમજી પાછો ફર તું, નિષ્ફળ આગ્રહ તારોરે;
જ્યારે આવે જરાજ ત્યારે, કરજે ઉપાય સારોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૪૫

જ્યારે સુખ આવી મળે ત્યારે, પુણ્ય સહુ પરવારેરે;
પાપ બળીને ખાખજ થાયે, દુઃખડાં આવે ત્યારેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૪૬

આમજ સમજી આ દુનિયામાં, મન સંતોષી રહેવુંરે;
મૈત્રી મુદ્દિતાદિ મન ધારી, દુર્લભ સુખડું લેવુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૪૭

આમ કરે તે તરે ભવસાગર, મોક્ષનું મહાસુખ પામીરે;
યોગ ક્ષેમ વહાવે તેનું, પોતે શ્રી અંતર્યામીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૪૮

વિનય અને વિવેક ધરીને, ધ્રુવ કહે તે વારેરે;
હે મુનિ ! આપે સત્ય કહ્યું પણ, મ્હને ગમે ન લગારેરે.
ભક્તજનોનો મહિમા...૪૯

કારણકે હું વિનય રહિત છું, ઘોર ક્ષાત્રને ધારેરે;
સાવકી માતાના કુવચને, વિધ્યું છે મન મ્હારેરે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૦

એથી બોધ ન ઉતરે ઉરમાં, માટે કંઠા કરીનેરે;
મહાપદનો સુમાર્ગ બતાવો, દીલમાં દાદ ધરીનેરે;
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૧

કોઈએ પણ નહિ પ્રાપ્ત કરેલું, તે પદ લેવું મ્હારેરે;
તણે લોકમાં તેના જેવું, કોઈ ન હોય લગારેરે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૨

અજસુત આપ કંઠાસાગર, જગહિત વિંબાધારીરે;
વિચરો છો આ વિશ્વ વિષે તો, અર્જ સ્વિકારો મ્હારીરે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૩

ધ્રુવનું દઢમન જોઈ નારદ, ખૂબ થયા છે રાજીરે;
જીવહિત કલેશ પ્રિય મહામુનિએ, તુર્ત સુધારી બાજીરે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૪

સ્નેહ ધરી તે કહેવા માંડ્યા, સાંભળ ધ્રુવ સુભાગીરે;
નિશ્ચલ વૃત્તિ તારી જોઈ, અંતર જ્યોતિ બગીરે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૫

જે તને તારી નિજમાતાએ, માર્ગ બતાવ્યો સારોરે;
એજ ઉપાય છે ઉત્તમ જગમાં, તારું હિત કરનારોરે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૬

મંગલમય શ્રીહરિજ પોતે, તારૂં કારજ કરશેરે,
કોઈએ પ્રાપ્ત કરેલ નહિ તે, પદ આપી દુઃખ હરશેરે;
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૭

માટે મનને તેજ પ્રભુમાં, સ્થિર કરીને સ્મરજેરે;
જઈ યમુના તટ પર મધુવનમાં, ધ્યાન હરિનું ધરજેરે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૮

ખળને પણ પાવન કરનારૂં, પ્રભુને પણ જે પ્યારૂંરે;
કાયમ વાસ કરે છે હરિ ત્યાં, સત્ય વચન છે મહારૂંરે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૫૯

યમુના નદીના પવિત્ર જળમાં, ત્રિકાળ સ્નાન કરીનેરે;
દેવનમન આદિ કમોં તું, કરજે સ્નેહ ધરીનેરે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૬૦

આસન સાધી- પૂરકાદિથી, પ્રાણાદિ કરી સારારે;
સર્વેશ્વરનું ધ્યાન તું ધરજે, કારજ સરશે તારારે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૬૧

જે શ્રીહરિને હરિજન ંહાલાં, પ્રસન્ન મુખ છે જેમનુંરે;
સર્વ પ્રકારે સુંદરતાથી, શોભે છે તન તેમનું રે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૬૨

શ્રીવત્સનું ચિહ્ન જેમને, મેઘસમા જે કાળારે,
શંખ ચક્ર ગદા ને પદ્મ, ચારે હાથ રૂપાળારે.
ભક્તજનોનો મહિમા....૬૩

માથે મુકુટ ને કાને કુંડળ, સુંદર ધરે વનમાળારે;
બાબુબંધ ને કંકણ શોભે, પીળાં પીતાંબરવાળારે.
ભક્તજનોનો મહિમા.... ૬૪

ડોક વિષે કૌસ્તુભમણિ શોભે, અન્ય અજળ શણગારોરે;
વર્ણન કરતાં અજપણ થાકે, હું તો કેાણ બિચારોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૬૫

એવા શ્રીહરિ કૃષ્ણાસાગર, એમનું ધ્યાન તું ધરજોરે;
પરમ ગુહ્ય હું મંત્રજ આપું, એનો જાપજ કરજોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૬૬

સાત દિવસ જપ કરતાં નભમાં, દેવનાં દર્શન થાયોરે;
એજ મંત્ર હું આજે આપું, જપતાં પદ જીતાયોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૬૭

“ૐ નમો ભગવતે વાસુદેવાય,” આ મંત્રથી વિદ્વાનોરે;
વિવિધ દ્રવ્યથી પૂજવા હરિને, તું પણ નિશ્ચયી થાનેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૬૮

પવિત્ર જળ-વનફળમૂળ, હુર્વાદિકથી તેમજોરે;
વિષ્ણુપ્રિય વૃંદાથી પૂજન, કરવું કાયમ એમજોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૬૯

શિલાદિની સુંદર પ્રતિમા, કરીને પૂજન કરવુંરે;
મન વાણી વશ રાખી હરિનું, ધ્યાન નિરંતર ધરવુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૦

વનનાં ફળમૂળ આદિ ખાવાં, રહીને મિતાહારીરે;
દ્વાદશ અક્ષરથી શ્રીહરિની, સેવા કરવી સારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૧

સાચા ને શુદ્ધ ભાવથી ભજતાં, સઘળી ઈચ્છા ફળશેરે;
પણ જો મનમાં કાંઈ દગો તો, દહાડો કાંઈ ન વળશેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૨

એમ કહીને મૌન રહ્યા ત્યાં, નારદ વિંણાધારીરે;
પ્રદક્ષિણાં કરી વંદી ધ્રુવે, ઉરમાં વાત ઉતારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૩

નિશ્ચય કરી મધુવનમાં પહોંચ્યા, માયા સઘળી છોડીરે;
શ્રી હરિધ્યાન વિષેજ નિરંતર, મનને દીધું જોડીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૪

નારદ ત્યાંથી ધ્રુવપિતાના, અંતઃપૂરમાં આવ્યારે;
અર્ધ્યાદિ અર્પી ઉત્તાને, મહામુનિને વધાવ્યારે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૫

તે પછી મુનિએ ખખર પૂછી ત્યાં, સારો સમય વિચારીરે;
જાણે તહોય અજાણ્યા થઈને, યોદ્યા વિંણાધારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૬

હે નૃપ ! કેમ સુકાતો જાયે, શું વ્યાધિ મન વળગીરે;
વૃત્તિ કેમ નિઃસાસા નાખે, કેમ પડે છે અળગીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૭

ભૂપ કહે સુણો હે બ્રહ્મન્ ! વાત કહું વિસ્તારીરે;
સ્ત્રીવશ થઈ સુતને વન કાઢ્યો, જોયું કેં ન વિચારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૮

સુરચિના કુવચનથી ધ્રુવને, મનમાં માહું લાગ્યુંરે;
તુર્તાજ તે વનમાંહિ સીધાવ્યો, મમ હુલાંચજ જાગ્યુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૭૯

જે બાળકનો જોટો જગમાં, જોતાં ક્યાંય ન મળતોરે;
આજ શ્રીકરથી રાતદિવસ જીવ, રહે છે મહારો બળતોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૦

ભૂખ્યા તરસ્યા દીન બાળકને, શું વનપશુ નહિ ખાયેરે;
અહો અફસોસ ખરે આ નીચતા, મહારી સ્પષ્ટ જણાયેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૧

પ્રેમથી ખોળે બેસતા સુતને, માન ન આપ્યું જ્યારેરે;
ત્યારેજ આ દુઃખના દિ આપ્યા, સુઝ્યું નહિ તલભારેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૨

નારદ કરે હે નૃપતિ ! શાને, આંખથી આંસુ સારેરે;
જગ વિખ્યાત શ્રીધ્રુવના માટે, કર નહિ શોક લગારેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૩

શ્રીહરિ પોતે તેની રક્ષા, સર્વ પ્રકારે કરશેરે;
દેવોને દુર્લભ એવું પદ, પામી પાછો ફરશેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૪

એમ કહી દેવર્ષિ ચાલ્યા, રાજાએ ધીર ધારીરે;
રાજ્ય લક્ષ્મીનો ત્યાગ કરીને, સમરે સુત-મુરારિરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૫

પેલી તરફ ધ્રુવે મધુવનમાં, સ્નાન કરી યમુનામાંરે;
તે રાત્રિ ઉપવાસ કર્યો ત્યાં, મનને રાખી મળમાંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૬

પછી મુનિના આદેશ પ્રમાણે, મન એકાગ્ર કરીનેરે;
શ્રીહરિ પૂજન કરવા માંડ્યા, અંતર હર્ષ ધરીનેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૭

ત્રણ ત્રણ રાત્રિના અંતે તે, દેહસ્થિતિ અનુસારેરે;
કોઠાં ને બોરાં ખાઈને, સેવા સમય શુભરેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૭

એક મહિનો એમજ ગાળ્યો, હૈયે હરખ ન માયેરે;
ળીજે મહિને છ છ હહાડે, ઘાસ ને પાંદડાં ખાયેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૬

ત્રીજે મહિને નવમે નવમે, કેવળ પાણી પીધુરે;
પરમ કૃપાળુ પરમાત્માનું, પૂજન પ્રેમે કીધુરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૭

ચોથે પણ નવમે નવમે દિ, વાયુ આહાર કીધોરે;
પ્રાણુ જીતી પ્રાણુશનો ફોટો, મનમાં ધારી લીધોરે;

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૮

તે પછી પાંચમે મહિને ધ્રુવજી, એક પગે રહ્યા ઉભારે;
પ્રાણુ જીતી શ્રીહરિને પૂજ્યા, તૂટ્યા મન મનસુબારે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૮૯

સર્વ તરફથી વાળી મનને, ઇંદ્રિયો વશ કીધીરે;
એકજ મંગલ મૂર્તિ હરિની, મનમાં જોષ લીધીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૯૦

તે વખતે તેના તપોબળથી, ત્રણે લોકો કંપ્યારે;
હાહાકાર થયો બ્રહ્માંડે, કોઈ જીવો નહિ જંપ્યારે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૯૧

પૃથ્વી પણ અહિં નમવા લાગી, જેમ જહાજમાં હાથીરે;
દેવોના પણ પ્રાણુ રંધાયા, હરિ શરણે ગયા આથીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૯૨

દેવ કહે હે હયાનાસાગર ! સ્થાવર જંગમ પ્રાણીરે;
સૌનો પ્રાણુનિરોધ-કલ્પિએ, આવી વાત ન બાણીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૯૩

દયા કરીને દીન જનોપર, આ દુઃખમાંથી ઉગારોરે;
નહિંતર કોઈ ન બેઢી આંહિ, આપ વિના અમારોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૯૭

શ્રીહરિ સ્નેહ ધરીને બોલ્યા, સુંદર સુખથી વાણીરે;
હે દેવો ! ગભરાઓ ન કોઈ, સઘળી વાત મેં જાણીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૯૮

જેના લીધે હે દેવો ! આ પ્રાણ નિરોધ તમારોરે;
એ ઉત્તાનપાદ સુત ધ્રુવે, બેઢ કયો છે સારોરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૯૯

અલેહ ધ્યાન ધર્યું મધુવનમાં, પણ કોઈ ન ગભરાઓરે;
એને અટકાવું છું જઈ ત્યાં, સૌ સૌના ઘર જાઓરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૦૦

દેવ સ્ત્રીધાવ્યા સ્વર્ગ વિષે ને, મધુવનમાં મુરારિરે;
મળવા ભક્તપ્રવર ધ્રુવજીને, કરી ગરૂડપર સ્વારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૦૧

જે હરિ હૃદય કમળમાં જોયા, તે જોયા જ્યાં બહારેરે;
તે વખતે ધ્રુવ વિસ્મય પામી, વંદે વારંવારેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૦૨

દર્શન કરી કર જોડી ઉભા, કહેવા કે' મન ધારેરે;
પણ બોલાય ન સુખથી જરીએ, પ્રભો ! પ્રભો ! ઉચ્ચારેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૦૩

વેદ સ્વરૂપ શંખથી શ્રીહરિએ, સ્પર્શ કયો ધ્રુવ ગાલેરે;
તુર્તજ્ઞ જ્ઞાન થયું ધ્રુવને ત્યાં, મસ્ત થઈને મહાલેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૦૪

જીવ ઈશ્વરનો ભેદજ જાણી, શ્રીહરિની સ્તુતિ કીધીરે;
અનેક રીતે ગુણ ગાઇને, ઇચ્છીત વસ્તુ લીધીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૦૫

પછી એને અભિનંદન આપી, શ્રીહરિ બોલ્યા વાણીરે;
તારા મનનો દૃઢ સંકલ્પ, મેં લીધો છે જાણીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૦૬

જો કે એ છે દેવને દુર્લભ, તોપણ હું તને આપુરે;
અવિચળ પદ તારું આ જગમાં, સાચા દિલથી સ્થાપુરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૦૭

જેને બ્રહ્માદિક ચાહે પણ, આપ્યું નહિજ અપાયેરે;
જેને પામ્યા પછી જગતમાં, જનમ મરણ નહિ થાયેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૦૮

સ્વયં પ્રકાશ-અવિચળ સ્થિતિ, કાયમ જે રહેનારુંરે;
સૂર્ય ચંદ્રાદિ સૌના ઉપર, સૌને પણ જે ખ્યારુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૦૯

ધર્માદિસહ સમર્પિ પણ, પ્રદક્ષિણા કરી કરતારે;
અહિં આવે તે કદિએ પાછા, ફરી નહિ અવતરતારે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૧૦

હે ધ્રુવ! તારા મનની ઇચ્છા, સર્વ પ્રકારે ફળશેરે;
એકે પણ ઉપાધિ ન રહેશે, મ્હોંએ માગ્યું મળશેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૧૧

તારો તાત તને પૃથ્વી દર્ધ, વનમાં જઈ હરિ ભજશેરે;
ઉત્તમ મરશે વનમાં-માતા, તન પાછળ તન તજશેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૧૨

તું પોતે ધર્માશ્રિત રહીને, પૃથિવ પાલન કરશેરે;
 યજ્ઞથી મહાઈં યજન કરીને, અંત સમય મહને સ્મરશેરે.
 ભકતજનોનો મહિમા....૧૧૩

ઉત્તમ ભોગો ભોગવી જગના, છેવટ ત્યાં તું જાશેરે;
 જ્યાં હું પોતે પ્રગટ રહું છું, હું થી અલેદ થાશેરે.
 ભકતજનોનો મહિમા....૧૧૪

સપ્તર્ષિના પર જે આબ્યું, જ્યાં નહિ “હું ને મહાઈં”રે;
 માયા મોહ નડે નહિ કદિએ, તે અવિચલ પદ તાઈંરે.
 ભકતજનોનો મહિમા....૧૧૫

કોઈને કદિ નહિજ મળેલું, તે પદ આપ્યું તુજનેરે;
 તું જા ઘેર હું વૈકુંઠ જાઉં, વાર ઘણી થઈ મુજનેરે.
 ભકતજનોનો મહિમા....૧૧૬

એમ કહી હરિ વૈકુંઠ પહોંચ્યા, કરી ગરૂડ પર સ્વારીરે;
 અંતર્ધ્યાન થતાં હરિ-ધ્રુવને, હઃખ થયું છે ભારીરે.
 ભકતજનોનો મહિમા....૧૧૭

કમલનયન કેશવનું દર્શન, ક્યારે ફરીથી થાશેરે;
 હરિ વિના હૈયાની વાતો, ક્યાં જઈને કહેવાશેરે.
 ભકતજનોનો મહિમા....૧૧૮

દર્શન ખ્યાસી આંખલડીને, ક્યાં ઠરવાનું મળશેરે;
 હરિ વિયોગરૂપી અગ્નિમાં, રાતદિવસ એ બળશેરે.
 ભકતજનોનો મહિમા....૧૧૯

હું હિણભાગી માગતાં ભૂદયો, માગી મેં નહિ જાણ્યુંરે;
 હાથે કરી હરિ દર્શન ખોયાં, અંતર કાંઈ-ન આણ્યુંરે.
 ભકતજનોનો મહિમા....૧૨૦

સનકાદિ જો કે જાણે પણ, જોઈ શકયા ન જેનેરે,
માત્ર છ મહિનામાંહિજ મેં, પ્રાપ્ત કર્યું છે તેનેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૨૧

આમ છતાં મેં માયાવશ થઈ, માગ્યું છેકજ અવળુંરે;
હાથે કરી ઉંધું પાડે તો, કોણુ કરી દે સવળુંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૨૨

મેં માગ્યું દેનારા મળીયા, તોપણ તૃષ્ણા રહી ગઈરે;
શોક કરેજ હવે શું વળશે, થાનારી તે થઈ ગઈરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૨૩

એમ વિચારી ધ્રુવે મધુવનને, કોટિ પ્રણામ કીધારે;
સ્નાન કરી ચમુનાના જળમાં, સીધા મારગ લીધારે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૨૪

પહોંચ્યા જન્મભૂમિની સીમમાં, કોઈએ દર્શન કરીનેરે;
આખ્યા શુભખબર જઈ નૃપને, અંતર સ્નેહ ધરીનેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૨૫

પહેલા નૃપે નહિ માન્યું પણ, મુનિ વચન સાંભરીયાંરે;
અમુલખ હાર દીધો એ જનને, આંખથી આંસુ સરીયાંરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૨૬

સ્વજન અને સ્વનગરજનોને, શીઘ્ર ખબર પહોંચાડીરે;
આનંદ સાગરમાં સૌ રૂબ્યાં, કોણુ પિતા કોણુ માડીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૨૭

સર્વ પ્રકારે યુક્ત ખનીને, સર્વે કરી તૈયારીરે;
રથ-ઘોડા-હાથી અંખાડી; સારી રીતે શણગારીરે;

ભક્તજનોને મહિમા...૧૨૮

સ્વજન સહિત રથમાં બેસી નૃપ, અંતર હૃષ્ ધરીનેરે;
વધાવવા ંહાલા બાળકને, નીકળ્યો સ્મૃત કરીનેરે.

ભકતજનોનો મહિમા...૧૨૬

ઢાલ નગારાં શંખાદિ સૌ, વાગ્યાં વિવિધ પ્રકારેરે;
તે સમયે ત્યાંની શોભાનું, ખ્યાન ન થાય લગારેરે.

ભકતજનોનો મહિમા...૧૩૦

દૂરથી આવતો જોઈ ધ્રુવને, પરમપુરૂષજ ધારીરે;
સામે ગયો નૃપ નિચે ઉતરી, નીતિ ધર્મ વિચારીરે.

ભકતજનોનો મહિમા...૧૩૧

ભાવ સહિત ભેટયો શ્રી ધ્રુવને, નિજ સદ્ભાગ્યજ જાણીરે,
વારંવાર સુંદ્યું શિર સુતનું, આંખથી વરસ્યું પાણીરે.

ભકતજનોનો મહિમા...૧૩૨

સ્નેહાશ્રુના શીતળ જળથી, ધ્રુવને ખૂબ નવડાવ્યારે;
અંતરના ખૂબ ંહાલપણાથી, ંહાલા ધ્રુવને વધાવ્યારે.

ભકતજનોનો મહિમા...૧૩૩

પ્રેમ સહિત પિતાના ચરણે, ધ્રુવજી ત્યાં નમી પડીયારે;
આશીર્વાદ લીધો કર જોડી, ગગન સૂરો ગડગડીયારે.

ભકતજનોનો મહિમા...૧૩૪

પછી પહેલા ઉત્તમ જનનીને, ધ્રુવે પ્રણામ કીધારે;
ભાવસહિત ભેટી સુરૂચિએ, સુંદર આશીષ દીધારે.

ભકતજનોનો મહિમા...૧૩૫

વિવેકબુદ્ધિ જોઈ ધ્રુવની, પોતે બહુ પસ્તાણીરે;
તેજ દિવસથી તેના મનની, વૃત્તિ થઈ ગઈ શાણીરે.

ભકતજનોનો મહિમા...૧૩૬

ધ્રુવે તો ઉપકારજ માની, સાવકી માને ઠારીરે;
તું જો હોત નહિ તો ધ્રુવને, કયાંથી મળત મુરારિરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૩૭

તે પછી નિજજનનીના ચરણે, કોટિ પ્રણામ કરીયારે;
પવિત્ર માના પવિત્ર મુખથી, પવિત્ર શબ્દો સરીયારે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૩૮

બહુ દિવસે બાળકને મળતાં, માને પ્હાનો ચઢીયેરે,
ધાવણની ધારાઓ છૂટી, જાણે શ્રાવણ પડીયેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૩૯

ધ્રુવનું આખું અંગ ભીંજાયું, કોટિ ચુંબન કીધારે;
ખોળામાં લઈ ખૂબ રમાડયા, આશીર્વાચનો દીધારે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૪૦

માના મન આનંદ ન માયે, સુંદર મુખડું જોધરે;
“હરિભક્તો હરિરૂપજ” માની, પુત્ર ભાવના ખોધરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૪૧

તે પછી જો બ્રાતાઓ ભેટયા, પછી સકળ નરનારીરે;
ધામધૂમથી શ્રી ધ્રુવજીને, લાંબા પૂર મોઝારીરે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૪૨

ઘર ઘર આનંદ વરતાયો ત્યાં, મંગળ ગીત ગવાયેરે;
દર્શનનાં ભૂખ્યાં ભાવિકથી, જરા ન દૂર જવાયેરે.

ભક્તજનોનો મહિમા...૧૪૩

ધન્ય તાત ને ધન્ય જનેતા, ધન્ય કુળે અવતરીયારે;
ધન્ય નગરનાં સૌ નરનારી, ધન્ય ભૂમિ પગ ધરીયારે.

ભક્તજનોનો મહિમા....૧૪૪

ધન્ય ધ્રુવના ગુણ ગાનારા, ધન્ય ગુણ સુણનારા;૨
ધન્ય ધન્ય ધ્રુવ સેવક શંકર ધન્ય વ્યર્થ ગુણનારા.

ભકતજનોનો મહિમા....૧૪૫

તા. ૧૩-૬-૩૬

શ્રી ધ્રુવાખ્યાન સમાપ્ત

* દાસ પચીસી *

શ્રીહરિ મંગલમય સદા, મંગલમય ગુણધામ;
એક અમંગલ દાસ હું, પ્રેમે કરું પ્રણામ.

x x x x

ભકત વત્સલ હે પ્રભો ! ભીડભંજન ભગવાન;

પામર બુદ્ધિ દાસ હું, શું ગાઉં ગુણગાન. ૧

કાષ્ટ વિષેના અભિવત્, આપ અનેક સ્વરૂપ;

વસ્તુતાએ એક છો, અવિચળ પ્રદા અનૂપ. ૨

ઉપકારો બહુ આપના, કેમ ભૂલીજ જવાય;

આપની મંગલ મૂર્તિથી, કેમજ દૂર થવાય. ૩

વિચિત્ર આ સંસારથી, આપ કરો ઉદ્ધાર;

આપ વિના અહિં કેાઈનો, ગજ વાગે ન લગાર. ૪

અવિચળ પદ્મિ પામવા, વિનવું વારંવાર;

અન્ય કામથી જે ભજે, તે જન મૂઢ-ગુમાર. ૫

જગરૂપ જંગલના વિષે, મદસિંહની બહુ ખીક;

પણુ જો આપ દયા કરો, તો સૌ થાયે ઠીક. ૬

‘હું’-મ્હાઈ’ના વશ થઈ, કર્યા અનર્થ અનેક;

માયા સાથે મ્હાલતાં, અર્થ સર્થો નહિ એક. ૭

- વાર્થું પહેલા નવ કર્યું, હારી આઠ્યો પાસ.
તોપણ આપ દયાનિધિ, હું દાસપ્રતિદાસ. ૮
- ઉપર દિસે આભતું, ધરતી દિસે હેઠ;
આપ વિના આ વિશ્વમાં, કોઈ ન મહારો શેઠ. ૯
- પહેલા સમજી નવ લીધું, પાછળ વળગી વેઠ;
આપ વિના આ દાસને, પહોંચાડે કોણ ઠેઠ. ૧૦
- શેઠ થવું સૌને ગમે, પણ કોડી નહિ પાસ;
હું તો કેવળ આપના, ચરણ કમલનો દાસ. ૧૧
- દાસપણથી દેવ પણ, આપવડેજ પૂજય;
શેઠપણમાં ડોઘલાં, બહુનાં ઉચાં થાય. ૧૨
- આપ કને શું માગતું, ક્યાં છો આપ અઝણ;
તોપણ ટુંકી બુદ્ધિના, કરતા તાણાતાણ. ૧૩
- મમ મનરૂપ મંદિર વિષે, કાયમ કરો નિવાસ;
રાત દિવસ રહેવા ચહું, ંહાલા આપની પાસ. ૧૪
- મહારા જેવા આપને, મળશે લાખ કરોડ;
પણ મહને આખા વિશ્વમાં, મળે ન આપની જોડ. ૧૫
- પલપણ પ્રભુ દર્શન વિના, મહારાથી ન રહેવાય;
બહાલાના વિયોગનું, દુઃખ નહિજ સહેવાય. ૧૬
- જળ વિના જળ મીનના, જેવા દહાડા જાય;
તેવા દહાડા દાસના, આપશ્રી વિના જાય. ૧૭
- ડહાપણના દરિયાવ છો, જ્ઞાનતણા ભંડાર;
પણ મહારા હૈયાતણા, આપ અમુલ્ય હાર. ૧૮
- જીવ પડવું દાસથી, કેમ ગમે છે નાથ;
કહોને બહાલા કૃષ્ણજી, આવોજ કરશે સાથ. ૧૯

જળમાંહિ જો જળ મળે, તો કેમ જુઠું થાય;
પણ જો જળમાં કુધ મળે, તો જુઠું થઈ જાય. ૨૦

ઘણા દિવસની ભૂખડી, ઘણા દિવસની ખ્યાસ;
આજે આપ મળે ટળી, અંતર અતિ ઉલ્લાસ. ૨૧

પ્રેમ સમું અમૃત નહિ, ંહેમ સમું નહિ ઝેર;
પ્રેમામૃતના પાનથી, થઈ ગઈ લીલા લહેર. ૨૨

આનંદમય જીવનવિષે, હવે ન કોઈની આશ;
સમજ્યા વિના શઠજનો, છોને થાય નિરાશ. ૨૩

આપજ મહાઈં સર્વ છો, આપજ તારણહાર;
હોય દયા જો આપની, તો કોણ મારણહાર. ૨૪

ંહાલા આપના મુખથી, વરસે અમૃતધાર;
પેટ ભરી શંકર પીયે, પણ તૃપ્તિ ન લગાર. ૨૫

દાસ પચીસી ગાઈ જે, થાયે સૌનો દાસ,
તેના મનમંદિર વિષે, કરે શ્રીહરિ નિવાસ.

તા. ૧૩-૯-૩૯

(દાસ પચીસી)

સમાપ્ત

❖ શ્રી અંબરીષાખ્યાન ❖

મંગલાચરણ

શ્રીપતિ પદ પંકજ પૂજ, ધરી નિરંતર ધ્યાન;
ભકત પ્રવર અંબરીષનુ, આજે કહું આખ્યાન.

પ્રારંભ પ્રતિજ્ઞા

મનુ પૌત્ર નાભાગનો, પુત્ર એક અંબરીષ;
જેણે કેવળ ભક્તિથી, વશ કરીયા જગદીશ. ૧
પાછો કયાંય પડે નહિ, દુર્વાસાનો શાપ;
પણ એ કાંઈ ન કરી શક્યો, શ્રીહરિભક્તિ પ્રતાપ. ૨
એવા ભકત પ્રવરતાણું, ઉત્તમ જીવન ચરિત્ર;
ખળને પણ પાવન કરે, એવું અતિ પવિત્ર. ૩
કહી સંભળાવું સર્વને, સાંભળજો હૃદ્ય ધ્યાન;
ભક્તિ મહિમા જાણીને, ભજજો શ્રીભગવાન. ૪

પ્રારંભ

આજે શ્રીઅંબરીષતણી હું, સુંદર ગાથા ગાઉંરે;
સુંદર ગાથા ગાઉં, સંતો, સુંદર મહિમા ગાઉંરે...આજે. ટેક.
ભક્તિ મહિમા એનો ભારી, લેઈ ન કોઈ પામેરે;
પ્રજ્ઞાદિક પણ જોઈ એને, નમતા આવે સામેરે.

આજે....૧

શેષ હજાર મુખે ગુણ ગાયે, શારદ મન શરમાયેરે;
તો પછી હું તો શું લેખામાં, કચીરીત ગુણ ગવાયેરે.

આજે....૨

આમ છતાં પણ કાલાવાલા, કરવાનું મન મ્હાંરે;
એથી જે ગાંડું થેતું તે, લખવા હું અહિં ધાંરે.

આજે....૩

ભકતોમાં અંબરીષ સરીખો, કોઈ થયો નહિ થાશેરે;
સુંદર ગાથા સુણતાં સૌને, વસ્તુ આ સમન્નશેરે.

આજે....૪

માત પિતાના શુભ સંસ્કારો, બાળક ઉપર પડેછેરે;
અવળાં પોતે હોય તો બાળક, અવળા રસ્તે ચઢેછેરે.

આજે....૫

શ્રીઅંબરીષ પિતા નાભાગે, સુકૃત કરીયાં સારાંરે;
એનાં ફળ એમાંજ ઉતરીયાં, કુળ થયાં ઉજાયાંરે.

આજે....૬

સાત દ્વીપોવાળી પૃથ્વિનો, અંબરીષ પોતે રાજરે;
અખૂટ ધન લાંડારો ભરીયા, વૈભવ પણ છે ઝાઝારે.

આજે....૭

આમ છતાં સ્વપ્નાસમ માની, એમાં મોહ ન રાખેરે;
દીન જનો પર દયા કરીને, કામજ કાઢી નાખેરે.

આજે....૮

શ્રીહરિ ને શ્રીહરિ ભકતોની, સેવા લાગે સારીરે;
આધીનતા ને નિર્મળતા એ, પ્રાણથકી પણ ખ્યારીરે.

આજે....૯

દેવાંશીને દિવ્ય સુખો પણ, લાગે છેકજ અળખારે;
પાપી ને પાખંડી ભકતો, મારી રહ્યા છે વળખારે.

આજે....૧૦

મનને કૃષ્ણ ચરણમાં સ્થાપી, ધ્યાન નિરંતર ધારેરે;
શ્રીહરિના સુંદર સ્વરૂપ વિષ્ણુ, અન્ય ન કાંઈ વિચારેરે.

આજે....૧૧

વાણી શ્રીહરિ ગુણગાવામાં, ઘડીએ પડે ન નવરીરે;
ડાહી થઈ દુનિયાની જુઠી, છોડી દીધી લવરીરે.

આજે....૧૨

શ્રીહરિના મંદિરની સેવામાં, બન્ને હાથ લગાડ્યારે;
સાક્ષુપ્તી રાખે બહુ સારી, સૂતા દેવ જગાડ્યારે.

આજે....૧૩

શ્રીહરિ ઉત્તમ કથા શ્રવણમાં, બન્ને કાનો જોડ્યારે;
સારા નરસા શખ્દો જગના, સાંભળવાના છોડ્યારે.

આજે....૧૪

શ્રીહરિનું દર્શન કરવામાં, બન્ને નેત્ર લગાડ્યાંરે;
હરિદર્શન મહિમાનાં વાળાં, વિવિધ પ્રકારે વગાડ્યાંરે.

આજે....૧૫

સ્મૃત શરીર સંગમ કરવાનું, હરિ ભક્તોથી રાખ્યુંરે;
શ્રી સંગમ ઉપરથી મનડું, છેકજ કાઢી નાખ્યુંરે.

આજે....૧૬

શ્રીહરિ ચરણે ચઢેલી વૃંદા, નાસિકાઓ સુઘેરે;
હરિ અર્પિત નૈવેદ્ય ગ્રહી જીભ, સુખ શય્યામાં ઉઘેરે.

આજે....૧૭

શ્રી હરિના ક્ષેત્રોમાં જવાનું, કામ પગોને આપ્યુંરે;
મસ્તક હરિ વંદન કરવામાં, કાયમ માટે સ્થાપ્યુંરે.

આજે....૧૮

શ્રીહરિ હાસપણાજ નિમિત્તે, ચંદન આદિ સેવારે;
જેમ ગમે લકતોને તેમજ, વતે મહાપદ લેવારે.

આજે....૧૯

“ સર્વત્ર એકજ શ્રીહરિ છે”, તેવાં કર્મો તેનારે;
અર્પી યજ્ઞ અધિષ્ઠાતામાં, માણે સુખ મજેનારે.

આજે....૨૦

વિપ્રવરોના કહેવા પ્રમાણે, પૃથ્વિનું રાજ્ય ચલવતોરે;
યજ્ઞ કરી શ્રી યજ્ઞપતિને, સારી રીતે પલવતોરે.

આજે....૨૧

તેના તેજ પ્રભાવે નોકર, ચાકર સર્વે ધરનારે;
લકિતમાં તલ્લીન રહેતાં, પોતાનાં ને પરનારે.

આજે...૨૨

કાયમ સર્વે હરિગુણ ગાતાં, હરિ કથા સાંભળતાંરે;
શબ્દાદિક કાદવ કીચડમાં, કોઈ કદિ નહિ ગળતાંરે.

આજે....૨૩

સર્વ વિકારને શત્રુ માની, સંગ કદિ નહિ કરતાંરે;
શ્રીહરિ ચરણે ચિત્ત રાખીને, છૂટા છેડે કરતાંરે.

આજે....૨૪

ઘર ઘર સુંદર મંદિર સ્થાપી, શ્રીપતિને પધરાવ્યારે;
ગલીએ ગલીએ હરિલકિતના, સુંદર થર પથરાવ્યારે.

આજે....૨૫

જ્યાં જુઓ ત્યાં શ્રીહરિગુણનાં, મંગલ ગીત ગવાયેરે;
શ્રીહરિની મંગલ મૂર્તિનાં, દર્શન ઘર ઘર થાયેરે.

આજે....૨૬

ઘર સ્ત્રી પુત્ર અને સંબંધી, ગજ રથ ઘોડા આદિરે;
રત્ન અલંકારાદિ મિથ્યા, માની ભક્તિ સાધીરે.

આજે....૨૭

શ્રીહરિએ ખૂબ રાજ થઈને, ચક્ર સુદર્શન આપ્યુંરે;
ભક્તજનોમાં શ્રી અંબરીષનું, સર્વોત્તમ પદ સ્થાપ્યુંરે.

આજે....૨૮

ભક્તિ તથા સ્વધર્માચરણથી, શ્રીહરિને વશ કીધારે;
સર્વ પ્રકારે સૌના સંગે, ક્ષણમાં છોડી દીધારે.

આજે....૨૯

એક સમય તેણે સ્ત્રી સાથે, કૃષ્ણારાધન કાજેરે;
એક વરસ દ્વાદશીવ્રત કીધું, મનમાં શ્યામ વિરાજેરે.

આજે...૩૦

એવ્રતના અંતે કાર્તિકમાં, ત્રણ ઉપવાસ કરીનેરે;
યમુના સ્નાન કરી મધુવનમાં, પૂજ્યા ત્યાં શ્રીહરિનેરે.

આજે....૩૧

સર્વ પ્રકારે શ્રીઅંબરીષે, શ્રીહરિ પૂજન કીધુરે;
સુંદર દાન કરી પ્રાદક્ષિણે, ઉત્તમ ભોજન દીધુરે.

આજે....૩૨

પછી વિપ્રોની આજ્ઞા લઈને, પારણું કરવા ધારેરે;
તેજ સમય દુર્વાસા આવ્યા, તેના પવિત્ર દ્વારેરે.

આજે....૩૩

અર્ધ્યાદિકથી પૂજન કરીને, સુંદર આસન દીધુરે;
અતિથિ રૂપ મહામુનિને જોઈ, સુભાગ્ય માની લીધુરે.

આજે....૩૪

ચરણ કમલમાં વંદી તેણે, ભોજન માટે વિનવ્યુંરે;
કરી સ્વીકાર શ્રીમુનિએ તેનો, તેનું મનડું મનવ્યુંરે.

આજે....૩૫

મધ્યાહ્ન સંધ્યા આદિ કર્મો, હજી કરવાં છે મહારેરે;
પછી જમીશ કહીને દુર્વાસા, ગયા યમુના કિનારેરે.

આજે....૩૬

શ્રીયમુનાના પવિત્ર જળમાં, ડુબકી મારી પેઠારે;
સર્વ ઉપાધિથી રહિત બનીને, બ્રહ્મધ્યાનમાં બેઠારે.

આજે....૩૭

અહિં પારણા માટે બારશ, એકજ ઘડી છે બાકીરે;
રાહ જોઈ-રાજા આદિની, આંખલડીઓ થાકીરે.

આજે....૩૮

અસહ્ય ધર્મ આશ્રિત જોઈ, રાજા વાત વિચારેરે;
વિનવી કહે છે વિપ્રવરોને, શું કરવું હવે મહારેરે.

આજે....૩૯

ઉઠો વિચાર કરીને વિપ્રે, સુંદિર ઉત્તર આપ્યોરે;
“પાણી પી પારણું કરો” કહી, નૃપનો સંશય કાપ્યોરે.

આજે...૪૦

પાણી પીને શ્રીઅંબરીષે, પારણું કરીજ દીધુંરે;
એવામાં શ્રીદુર્વાસાએ, તુરત દર્શન દીધુંરે.

આજે....૪૧

સંધ્યાદિક કર્મો અટપીને, મહામુનિ ત્યાં આવ્યારે;
ચરણે પડીને શ્રીઅંબરીષે, બહાલપણાથી વધાવ્યારે.

આજે...૪૨

મુનિએ ધ્યાન ધરીને મનમાં, તુરત જોઈ કીધુંરે;
આપી નિમંત્રણ આળ્યા પહેલાં, તેં પારણું કરી લીધુંરે.

આજે....૪૩

ક્રોધ કરી દુર્વાસા બોલ્યા, હે રાજા અભિમાનીરે;
કેમ હવે હું છોડું તુજને, તું છે ક્યાં અજ્ઞાનીરે. આજે....૪૪
જાણી જોઈ તેં તો આજે, સૂતો સિંહ છંછેડયોરે;
કેમ કરીને બચી શકીશ તું, યમ રાજાને તેડયોરે.

આજે....૪૫

અહો લક્ષ્મીથી છકી ગયેલા, જરા ન તેં વિચાર્યુંરે;
મહારા જેવાને પણ પી જઈ, કરીયું મનનું ધાર્યુંરે. આજે....૪૬
હાલ ને હાલજ હું તેનું ફળ, આજે અહિં ચખાડુંરે;
એકજ પળમાં તારો મદ્દ હું, કાઢી ધૂળ ફેંકાડુંરે. આજે....૪૭
એમ કહી દુર્વાસા મુનિએ, જોરથી જટા પછાડીરે;
પ્રલય કાળના અગ્નિ જેવી, કૃત્યા એક ત્યાં કાઢીરે.

આજે....૪૮

ખડ્ગ સહિત બળબળતી કૃત્યા, નૃપના સામે દોડીરે;
પણ રાજાએ પ્રેમ ધરીને, ઉલટી સુરતા જોડીરે. આજે....૪૯
પોતે ઉભેલો તે સ્થળથી, ખસ્યો નહિજ લગારીરે;
જેને શ્રીહરિ રાખે તેને, કેાણ શકે છે મારીરે. આજે....૫૦
તેજ સમય સુદર્શન છૂટયું, સારો સમય વિચારીરે;
બાળી ખાખ કરી કૃત્યાને, ભકત લીધો ઉગારીરે.

આજે....૫૧

પછી ધસ્યું એ પૂર્ણ વેગથી, દુર્વાસાના ઉપરરે;
નિજ ચુકિત નિષ્ફળ ગઈ જાણી, નાઠા ત્યાંથી મુનિવરરે.

આજે....૫૨

પ્રાણ બચાવવાની ઈચ્છાથી, ભયભીત થઈને ભાગ્યારે;
આગળ મુનિ પાછળ સુદર્શન, બાર બરોબર વાગ્યારે.

આજે....૫૩

મેરૂ ગુફા ભૂમંડળ નભમાં, પેઠા સાત પતાળેરે;
સાત સિંધુ ને ચૌદ ભૂવનમાં, કયાંય ન શરણું ભાળેરે.

આજે....૫૪

જ્યાં જ્યાં જાયે ત્યાં ત્યાં પાછળ, ચક્ર ફોડયું આવેરે;
ત્રાસ કરી તે મુનિના મનને, ખૂબ ને ખૂબ તપાવેરે.

આજે....૫૫

એક ઉપાય ન સુઝયો જ્યારે, ત્યારે ગયા અજપાસેરે;
વારંવાર નમી કહી કહાણી, તપી ગયા છે ત્રાસેરે. આજે....૫૬

હે બ્રહ્મા ! હે આત્મયોનિ ! જરા દયા કેં આણીરે;
શ્રીહરિના ચક્રથી ઉગારો, દાસનો દાસજ બાણીરે. આજે....૫૭

બ્રહ્મા કહે મુનીશ્વર એમાં, મહાઈ કાંઈ ન ચાલેરે;
શ્રીવિષ્ણુની આજ્ઞા વિના, પાંદડું પણ નહિ હાલેરે.

આજે....૫૮

કાળ સ્વરૂપ ભગવાનની ક્રીડા, પૂરી થાશે જ્યારેરે;
સૌના સાથે બ્રહ્મલોક પણ, ખાખ થઈ જશે ત્યારેરે.

આજે....૫૯

હું શંકર ને દક્ષાદિ સૌ, શ્રીહરિ આજ્ઞાકારીરે;
એથી કોઈ ઉપાય ન મહારો, જો કે બહુ લાચારીરે.

આજે....૬૦

એમાં પણ હરિજનના દ્રોહી, કોટિ ઉપાયો કાચારે;
માટે આપ ગમે ત્યાં જઈને, શોધો મારગ સાચારે.

આજે....૬૧

બ્રહ્માએ ના પાડી ત્યારે, મુનિ ગયા કૈલાસેરે;
 બહુજ રડી પડ્યા હુવાંસા, જઈ શ્રીશંકર પાસેરે. આજે....૬૨
 શંકર કહે સુણો હે મુનીશ્વર, એક ઉપાય ન મ્હારેરે;
 અમેજ જ્યાં માયાના આધીન, ત્યાં શું હિશાબ તમારેરે.
 આજે....૬૩

સર્વેશ્વરની છાયામાં પણ, માયા જાણી ન જાયેરે;
 મ્હારા સહ અજ નારદ આદિ, સર્વે હરિશુણ ગાયેરે.
 આજે....૬૪

શ્રીહરિનું સુદર્શન અમથી, વાળ્યું નહિ વળાયેરે;
 માટે શ્રીહરિ શરણે જાતાં, આપને શાંતિ થાયેરે. આજે....૬૫
 હરિજનના દ્રોહી બની આપે, અનર્થ કરીયો ભારેરે;
 વગર વિલંબે વૈકુંઠ વિષે, જાતું હવે તમારેરે. આજે....૬૬
 એ વિના બીજે નહિ મારગ, આપના માટે સારેરે;
 શ્રીહરિ પોતે દયા લાવીને, કરશે કૈં નિસ્તારેરે. આજે....૬૭
 નિરાશ થઈ નીકળી હુવાંસા, વૈકુંઠ વિષે પેઠારે;
 જ્યાં શ્રીહરિ શ્રીલક્ષ્મી સાથે, નિવૃત્તિમાં બેઠારે. આજે....૬૮
 શ્રીહરિ ચરણે શીશ નમાવી, શ્રીહરિ સ્તુતિ કીધીરે;
 અર્જ કરી અંતરની પીડા, સઘળી કહી ત્યાં દીધીરે.
 આજે....૬૯

હે અચ્યુત! અનંત પ્રભો હે, જગતું હિત કરનારેરે;
 બળી મરું છું ચક્રતાપથી, પ્રાણ મુંઝાયે મ્હારારે. આજે....૭૦
 ંહાલા મેં અપરાધ કર્યો છે, આપના ંહાલાજનનોરે;
 તોપણ આપ દયા કરી કહેશો, ઉપાય મ્હારા મનનોરે.
 આજે....૭૧

ભટકી ભટકી સર્વ જગાએ, છેવટ હું અહિં આંચોરે;
બ્રહ્મા ને મહાદેવે પણ આ, એકજ રાહ બતાવ્યોરે.

આજે....૭૨

કેવળ આપનું નામજ લેતાં, મહાપાપી પણ તરતારે;
પણ આપના ભક્તો દ્રોહી, કદિ નહિ ઉગરતારે. આજે....૭૩
મહિમા પહેલા જાણ્યો નહિ મેં, નહિંતર કરત ન આવુંરે,
આગળ આંખો ઉઘડી નહિ ને, પાછળ શું પરતાવુંરે.

આજે....૭૪

શ્રીહરિ સ્નેહ ધરીને બોલ્યા, અમૃત જેવી વાણીરે;
હે બ્રાહ્મણ ! મેં અંતર પીડા, સઘળી લીધી જાણીરે.

આજે....૭૫

પણ હું પોતે ભક્તાધીન છું, મહાઈં પણ નહિ ચાલેરે;
ભક્તોની ઇચ્છાજ પ્રમાણે, મહાઈં ગાડું હાલેરે. આજે....૭૬
શ્રી પુત્રાદિક સર્વ તણને, જેઓ થાય છે મહારારે;
તે ભક્તોને કેમ તણું હું, કહો સુનીશ્વર પ્યારારે.

આજે....૭૭

લક્ષ્મી કે સાયુજ્યાદિને, સ્વપ્ને પણ નહિ રહાયેરે;
એવા ભક્તોના આધીન હું, રહાય પછી તે થાયેરે. આજે....૭૮
મહારા ભક્તો મહારા વિના, અન્ય ન કાંઈ જાણેરે;
મહાઈં મન પણ કાયમ માટે, વર્તે એજ પ્રમાણેરે. આજે....૭૯
હું ભક્તોનો ભક્તો મહારા, શંકા કાંઈ ન એમાંરે;
શંકા તો શઠજનમાં શોભે, જડતા બેઠી જેમાંરે, આજે....૮૦
જપી તપી સાધુ સંન્યાસી, જેણે લેખજ લીધારે;
તે જો મમ જનને પોટે તો, તુરત કંઈ હું સીધારે. આજે....૮૧

આથી મ્હાફે કાંઈ ન ચાલે, પણ ઉપાય બતાવુંરે,
 જેના દોષી થયાજ તેની, પાસે તમારે જાવુંરે. આજે....૮૨
 એ વિના ઉપાય ન બીજો, આપના માટે સારોરે;
 ત્યાં જઈ તેની માફી માગો,તો આવે નિસ્તારોરે. આજે....૮૩
 જો એ ભક્તની દયા થશે તો, કાચું તમારાં સરશેરે;
 ભર દરિયામાં ગોથા ખાતું, નાવડું પાર ઉતરશેરે. આજે...૮૪
 એમ કહ્યું જ્યારે શ્રીહરિએ, ત્યારે શ્રીમુનિ ઉઠ્યારે;
 કોઈ પ્રકારે બચે નહિ તે, જેના રામજી રૂઠ્યારે. આજે....૮૫
 વૈકુંઠથી નીકળી પૃથ્વિ પર, પાછા પોતે આવ્યારે;
 પ્રેમસહિત અંબરીષ રાજાએ, આગળ જઈને વધાવ્યારે.
 આજે....૮૬

ઉલટી ક્ષમા નિહાળી મુનીશ્વર, મનમાં બહુ પસ્તાયારે;
 ભકત ચરણમાં માથું નાખી, ભકતોનો ગુણ ગાયારે.
 આજે...૮૭

કોટિવાર પ્રણામ કરીને, મુનિએ માફી માગીરે;
 સત્યાસત્યની સમજણ પડતાં, અહંભાવના ત્યાગીરે.
 આજે....૮૮

ચરણે સ્પર્શ કરેલો જોઈ, ભકત પ્રવર શરમાયારે;
 દયાવડે વ્યાકુળ બનીને, શોકાશ્રુથી નાહ્યારે. આજે....૮૯
 પછી અનેક પ્રકારે પોતે, ચક્રની સ્તુતિ કીધીરે;
 દુર્વાસાનું દુઃખ દૂર કરીને, અંતર આશીષ લીધીરે.
 આજે....૯૦

સર્વ તરફથી બાળી રહેલું, ચક્ર સુદર્શન ઠરીયુંરે;
 પછી મુનિને લોજન આપી, પોતે લોજન કરીયુંરે.
 આજે...૯૧

ધન્ય ધન્ય આવા ભકતોને, જેણે હરિવશ કીધારે;
અનન્ય ભાવે હરિ ભજીને, ખૂબ હરિરસ પીધારે.

આજે...૯

આજે તો આનંદ થયો બહુ, ભકતનો મહિમા ગાતાંરે
શંકર મન તદ્દીન બન્યુંછે, શ્રીહરિ કરૂણા થાતાંરે. આજે....૯

શ્રી અંબરીષાખ્યાન સમાપ્ત

* શ્રી રંતિદેવાખ્યાન *

મંગલાચરણ

શ્રીપતિપદપંકજ નમી, ધરી નિરંતર ધ્યાન,
ભકતથી રંતિદેવનું, આજ કહું આખ્યાન.

પ્રારંભ પ્રતિજ્ઞા

સંકૃતિ સુત એ સદ્ગુણી, દયાતણો ભંડાર;
પરહિત માટે પ્રાણ દઈ, કર્યા બહુ ઉપકાર.
પ્રાણથી પ્રિય પરને ગણે, જાણી શ્રી હરિરૂપ;
કેમ કરી એ આતમા, હૂંએ ભવજલ કૂપ.
હું-મહારં નહિ દેહમાં, જરા નહિ અજ્ઞાન;
સુખ દુઃખાદિ સર્વમાં, સદાય બુદ્ધિ સમાન.
પ્રેમી જન સૌ સાંભળો, અદ્ભૂત એનું ચરિત્ર;
મહાપાપી આતમાને પણ, પળમાં કરે પવિત્ર.

x

x

x

x

પ્રારંભ

રાજા રંતિદેવની ગાથા, અદ્ભૂત આનંદકારીરે,
અદ્ભૂત આનંદકારી, સંતો ! ભવજળ તારણહારીરે....રાજા...

જેનો યશ આ લોક અને, પરલોક વિષેજ ગવાયેરે,
જેને સુષુતાં પ્રજ્ઞહત્યાદિક, પાપો પણ બળી જાયેરે;

રાજા રંતિદેવની ગાથા...૧

જે સમયે જે આવી મળે તે, આનંદથી ભોગવતોરે,
બાધિતાનુવૃત્તિથીજ એ, જીવન જહાજ ચલાવતોરે,

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૨

પોતે બૂખ્યો હોય છતાં પણ, જો કોઈ આવી માગેરે,
તો તે તુર્તજ આપી દઈને, પ્રેમથી પાયજ લાગેરે,

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૩

પોતે પોતાની પાસે કેં, વસ્તુ નહિ સંધરતોરે,
પરમ કૃપાલુ પરમાત્માનું, ધ્યાન નિરંતર ધરતોરે,

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૪

જેવો સુખમાં રાજી તેવો, દુઃખમાં પણ રહે રાજીરે,
અદળક દુઃખ આવી પડે તો પણ, કદિએ થાય ન પાજીરે,

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૫

સૃષ્ટિ ઉપરના સર્વ જીવોમાં, સમબુદ્ધિ એ રાજેરે,
ગ્રહવા યોગ્યજ વસ્તુ ગ્રહીને, અમૃતમય ફળ ચાખેરે,

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૬

એક સમય અડતાળીસ દિવસ, પાણી પણ નવ મળીયુંરે,
તેમ છતાં પણ તેનું મનડું, જરાય નહિ ખળભળીયુંરે,

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૭

જેને મોહ ન જરીએ તનપર, તેને ચિંતા શાનીરે,
ભુધા પિપાસા સુખ દુઃખ આદિ, કાંઈ કરે નહિ હાનિરે,

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૮

કારણકે તેનું મન કાયમ, શ્રીહરિ ચરણે લાગ્યુંરે,

એવા ભકતોનું આ જગમાં, રહેજે ભવદુઃખ ભાગ્યુંરે,
રાજા રંતિદેવની ગાથા....૯

મનુષ્ય મનુરી રાખે નહિ તો, શ્રીહરિ શાના રાખેરે,
એકજ પળમાં નિજ ભકતોનું, કામજ કાઢી નાખેરે,
રાજા રંતિદેવની ગાથા....૧૦

શ્રીહરિ ભક્તિ પ્રતાપથી એને, સદાય આનંદ રહેતોરે,
અંતર સ્થળમાં અખંડ શાંતિ, પ્રવાહ અખંડ વહેતોરે,
રાજા રંતિદેવની ગાથા....૧૧

ઓગણ્યપચાસમાજ દિવસના, મંગલમય સવારેરે,
લાવશી-ધી-દુધપાક ને પાણી, આવી મળીયાં જ્યારેરે,
રાજા રંતિદેવની ગાથા....૧૨

ત્યારે દુઃખી કુટુંબવાળો તે, નિજ પરિવારની સાથેરે,
જમવા ઇચ્છે છે એટલામાં, લીલા કરી ત્યાં નાથેરે,
રાજા રંતિદેવની ગાથા....૧૩

કોઈ એક બ્રાહ્મણ અતિથિએ ત્યાં, આવી ખાવા માગ્યુંરે,
તુર્તજ તેણે નિજ ભાણું દઈ, દેહ મમત્વ ત્યાગ્યુંરે,
રાજા રંતિદેવની ગાથા....૧૪

સર્વત્ર શ્રીહરિ જોનારે, જરાય મન ન ડગાવ્યુંરે,
બૂખ તરસ પરથી મન ખેંચી, શ્રીહરિમાંજ લગાવ્યુંરે,
રાજા રંતિદેવની ગાથા....૧૫

વિદાય સુંદર આપી દિજને, બન્ને હાથો જોડીરે,
નિજ સદ્ ભાગ્યજ માની તેણે, અહંભાવના તોડીરે,
રાજા રંતિદેવની ગાથા....૧૬

પછી વહેંચેલું કુટુંબને તે, પોતે જમવા ધારેરે,
એવામાં એક શુદ્ધ અતિથિ, આવી ઉભો દ્વારેરે,
રાજા રંતિદેવની ગાથા....૧૭

તે વખતે પણ પ્રેમ ધરીને, તેમાંથી કેં આપ્યુંરે;
પેટ ભરી જમી ગયો અતિથિ, દુઃખીયાનું દુઃખ કાપ્યુંરે.

રાજા રતિદેવની ગાથા....૧૮

એવામાં વળી કેાઈ અતિથિ, કુતરાંએા લઈ સાથેરે;
આવીને કરગરવા લાગ્યો, પગે પડી બે હાથેરે.

રાજા રતિદેવની ગાથા....૧૯

હો રાજા! હું ભૂખ્યો છું ને, ભૂખ્યું કુટુંબ આ મહાંરે;
દયા કરી કેં ખાવા દે તો, શ્રીહરિ કરશે સાડરે.

રાજા રતિદેવની ગાથા....૨૦

તેનો પણ સત્કાર કરીને, બાકી હતું એ આપીરે;
કુટુંબ સહિત જમાડ્યો તેને, શ્રીહરિમાં મન સ્થાપીરે.

રાજા રતિદેવની ગાથા....૨૧

વારંવાર પ્રણામ કરીને, વિદાય એને દીધીરે;
સર્વંસ્વ અપીં દઈ એણે, સુંદર આશિષ દીધીરે.

રાજા રતિદેવની ગાથા....૨૨

પછી તો માત્ર પાણીજ બાકી, છે પોતાની પાસેરે;
તે પણ એકજ પીએ તેટલું, નાના પાત્રમાં ભાસેરે.

રાજા રતિદેવની ગાથા....૨૩

પીવા પોતે જાય તેવામાં, કેાઈ એક ચંડાળ આબ્યેરે;
કરગરી માગ્યું પાણી પીવા, ભાવિએ ભાવ ભળાબ્યેરે.

રાજા રતિદેવની ગાથા...૨૪

દયાજનક વાણી સાંભળીને, રાજાને દયા આવીરે;
અમૃતમય ઉત્તર આપીને, સજ્જનતા દરશાવીરે.

રાજા રતિદેવની ગાથા....૨૫

રાય કહે હું શ્રીહરિ પાસે, અષ્ટ સિદ્ધિ નહિ માગુરે;

ઉત્તમ ગતિ તથા મુક્તિને, પશુ હું પોતે ત્યાગુંરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૨૬

માત્ર ચહું પરદુઃખ ભોગવવા, હરકોઈ વિષે રહીનેરે;

સર્વ પ્રકારે સુખરૂપ થાવું, સૌને મનથી ચહીનેરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૨૭

જેથી દુઃખીયાં સર્વે પ્રાણી, દુઃખ રહિતજ થાયેરે;

એથીજ મહાઈ હિત સર્વેના, હિતમોહિજ સમાયેરે;

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૨૮

આ તરસ્યો જીવ તલસી રહ્યો છે, જીવવા માટે જ્યારેરે;

તો પછી તેને જળ દેવામાં, ઢીલ ઘટે ન લગારેરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૨૯

તેના જીવનરૂપ જળ દેતાં, ભૂખ તૃષાદિ ભાગ્યાંરે;

એમ કહી જળ આપ્યું એને, નિર્ભય નિશાન વાગ્યાંરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૩૦

બ્રહ્મણુ આદિ થઈ આવ્યા'તા, જે બ્રહ્માદિ દેવોરે;

તેઓ દર્શન આપી બોલ્યા, કોઈ ન તારા જેવોરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૩૧

તારા જેવી મનની ધીરજ, કોઈએ કયાંય ન ધારીરે;

રાજી અમે થયા સૌ તો તું, વર માગી લે વિચારીરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૩૨

પશુ નિઃસંગ ને નિરપૃહી નૃપે, ધ્યાનમાં શબ્દ ન લીધારે;

શ્રીહરિ ઉપરની ભક્તિથી, કેવળ પ્રણામ કીધારે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૩૩

શ્રીહરિ દર્શનરૂપ ફળ વિના, ઇચ્છા કાંઈ ન એનેરે;

તો પછી તે માગે શું બીજું, હાજર શ્રીહરિ જેનેરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૩૪

પ્રસન્ન થઇ સૌ દેવ સ્તીધાવ્યા, સહુ સહુનાં સ્થાનેરે;
વખાણુતા વિધવિધ ભાવોથી, શ્રીહરિ ભક્તિ મળનેરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૩૫

ઢેટલાંક વર્ષ પછી રંતિ પણુ, વૈકુંઠ વિષે સ્તીધાવ્યારે;
શ્રીપતિપદ પંકજ પામીને, શ્રીહરિને મન ભાવ્યારે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા...૩૬

શ્રદ્ધાપૂર્વક જે ગાઇને, અન્યને પણુ ગવરાવેરે;
એના ધરમાં શ્રીગંગાજી, નિત આવી નવરાવેરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૩૭

શ્રીહરિ ભક્તતણાજ મહિમા, સદાય ગાવા ધાંરે;
શંકર કહે શ્રીહરિ ચરણમાં, સદા રમે મન મ્હાંરે.

રાજા રંતિદેવની ગાથા....૩૮

(શ્રી રંતિદેવાખ્યાન સમાપ્ત.)

* સુવિચાર ચંદ્રિકા *

મંગલાચરણ

- ગુરુ એજ ગોવિંદ છે, ગોવિંદ એ ગુરુદેવ;
એકજ ગણી આરાધતાં, સુક્તિ મળે તત્ખેવ.
અહંભાવના વશ થઇ, જે ગુરુશર્ણુ ન જાય;
તે નુગરા પડી નર્કમાં, વિષ્ટા આદિ ખાય. ૧
- માન મળે માયા મળે, મળે વળી માખાપ;
પણુ સદ્ગુરુ તો ના મળે, ટાળે જે ત્રણતાપ. ૨
- ગુરુમન જ્યોતિરૂપ છે, શિષ્યનું મન પતંગ;
મનથી મન મળી જાય તો, આવે રૂડો રંગ. ૩

- ગુરુ કહે જા પૂર્વમાં, પણ પશ્ચિમમાં જાય;
કહોને આવા શિષ્યનાં, કારણ ક્યાંથી થાય. ૪
- સદ્ગુરુ શબ્દ કટાર છે, સેવકનું મન પોષ;
આંતરડાં ઉંચાં કરે, એથી ટકે ન કોષ. ૫
- આગળ કરજોડી રહે, પાછળ નિદે જોડ;
કોટિ કલ્પ સુધી પડે, રૌરવ નર્કમાં તેડ. ૬
- સાચા સદ્ગુરુ હોય તે, રહે સદાય અસંગ;
અથવા જો અહિં વિચરે, તોપણ લાગે ન રંગ. ૭
- શ્રીસદ્ગુરુના શબ્દ છે, નિર્મલ ગંગ સમાન;
ખળને પણ પાવન કરે, કાઢી મલ અજ્ઞાન. ૮
- મન વાણી ને કર્મથી, હરદમ લે ગુરુનામ;
ચિત્તને જોડે ચર્ણમાં, તેનાં સુધરે કામ. ૯
- ગુરુ મહિમા હું રંકથી, ગાયો નહિ ગવાય;
પણ જો કંઈ થાય તો, કાલાવાલા થાય. ૧૦
- જેમ જુદું પડતું નથી, જલથી ઘડીએ મીન;
તેમજ મહારં ચિત્ત પણ, સદા રહે તલલીન. ૧૧
- ગુરુમહિમા રૂપ અંદ્રમા, શિષ્યનું ચિત્ત ચકોર;
પ્રેમ ભક્તિરૂપ પૂણિમા, નાયક નંદકિશોર. ૧૨
- આપે સુખ ચિંતામણિ, સ્વર્ગના વૈભવ ઈંદ્ર;
પણ ગુરુ આપે અભયપદ, દુર્લભ જે યોગીંદ્ર. ૧૩
- મણિ માણેક ને મોતીડાં, નૃપશિર પર શોભાય;
તેમજ સદ્ગુરુદેવ પણ, પરસ્થલમાંજ પૂજાય. ૧૪
- છીંદ્ર ન જુઓ ગુરુતણાં, શબ્દ ઉપર દયો ધ્યાન;
નહિંતર કોટિ ઉપાયથી, ટળશે નહિ અજ્ઞાન. ૧૫

દોલીજન જયમ ધન ચહે, કામી ચહે સુખધામ;
 મહાઈ મન એકજ ચહે, ગુરૂદર્શન-ગુરૂનામ. ૧૬
 જપ તપ આદિ સાધનો, ગુરૂદયાથીજ થાય;
 જો ગુરૂદયા ન હોય તો, સધળાં નિષ્ફળ જાય. ૧૭
 વિનવું વારંવાર હું, કેટિ કરં પ્રણામ;
 મમ મનમંદિરમાં વસો, કાયમ કરી મુકામ. ૧૮
 જેમ શરદ જલ મેલને, જલદી દૂર કરંત;
 તેમજ શિષ્યના દુઃખનો, સદ્ગુરૂ આણે અંત. ૧૯
 ગુરૂના ગુણ ને જ્ઞાનનો, કદિ ન આવે અંત;
 એમ વિચારી સેવકે, કદિ ન લેવો તંત. ૨૦
 જેમ મુસાફર ઘર જઈ, ઘર તજવા નહિ રહાય;
 તેમજ ગુરૂના ભક્ત પણ, ફરી જગમાં ન ફસાય. ૨૧
 અભણતાં પણ જો કદિ, થાય ગુરૂનો સંગ;
 નિશ્ચય જાણે આપણે, નાદ્યા નિર્મલ ગંગ. ૨૨
 જેમ સુષુપ્તિમાં જીવો, કલેશ ન પામે લગાર;
 તેમજ સદ્ગુરૂચરણમાં, દુઃખ નહિ તલભાર. ૨૩
 જોવા જતાં જગતમાં, ગુરૂ તો થાય અનેક;
 પણ ભવજલ તારી-તરે, એવા સદ્ગુરૂ એક. ૨૪
 કરીએ એટલું ઓછું છે, શ્રી સદ્ગુરૂના કાજ;
 બદલો વાળ્યો વળે નહિ, આપે અવિચળ રાજ. ૨૫
 સદ્ગુરૂ તારણહાર છે, સદ્ગુરૂ મારણહાર;
 સદ્ગુરૂની લીલાતણા, પામે કોઈ ન પાર. ૨૬
 સરિતા જેમ પ્રવાહસહ, સમુદ્રમાંહિ સમાય;
 ગુરૂસેવા પણ શિષ્યને, વૈકુંઠમાં લઈ જાય. ૨૭

- જેમ ઝીંણી ઝીંણીવડે, કપાય કઠિન લોહ;
તેમ ગુરૂસેવાવડે, હંણાય મમતા-મોહ. ૨૮
- સાચા સદ્ગુરૂ હોય તે, કરે ન ખોટો ડોળ;
ડોળ કરે પાખંડીઓ, જીભમાં ઘાલી ગોળ. ૨૯
- માન મળે કે ના મળે, રહાય ન ચાહે લોક;
સુખ દુઃખ આદિ સર્વમાં, ગુરૂને હર્ષ ન શોક. ૩૦
- વખાણતાં કૂલે નહિ, નિંદે કરે ન ક્રોધ;
એવા સદ્ગુરૂદેવનો, લાગે છે ઝટ બોધ. ૩૧
- વિત્ત ન ચાહે શિષ્યનું, ચિત્ત ચળે ન લગાર;
એવા સદ્ગુરૂ સેવતાં, પળમાં બેડો પાર. ૩૨
- નિરાકાર હરિ સર્વમાં, સદ્ગુરૂમાં સાકાર;
એથીજ ગુરૂ-ગોવિંદમાં, ભેદ ન ભાસે લગાર. ૩૩
- ઈંદ્રને ંહાલું વજ્ર છે, જડને વચન કઠોર;
મહને તો ંહાલા સદ્ગુરૂ, મમ ચિત્તડાંના ચોર. ૩૪
- ગુરૂનાં રૂપ અનેક છે, અનેક છે વળી નામ;
પણ મહને પ્રિય તેજ જે, સુધારે સઘળાં કામ. ૩૫
- કોઈ કહે છે શુદ્ધ બ્રહ્મ, કોઈ કહે છે રામ;
જેવાં સૌ સૌને ગમે, તેવાં પાડે નામ. ૩૬
- એકજ હીમની પાટનાં, ઘડયાં ઘરેણાં અનેક;
નામ ને રૂપ જીહ્વાં પડયાં, પણ સોનું છે એક. ૩૭
- રોવા જેવું જ્યાં નહિ, ત્યાં સૌ મૂકે પોક;
હસવા જેવું જ્યાં નહિ, ત્યાં કોઈ કરે ન શોક. ૩૮
- પરધનની ઇચ્છા કરે, પરધર દોડયો જાય;
એવા લ'પટ શિષ્યનું, કયાંથી કારજ થાય. ૩૯

- ભણી ગણી પણ ભામની, નહિ ભરોંસા પાત્ર;
હસી હસાવીને હણે, તપે નહિ તલમાત્ર. ૪૦
- ભણ્યું જગ મહાઈ થશે, મોહ્યો ભણી ભેધ;
પણ જ્યાં દુઃખ આવી પડ્યું, ઉભું રહ્યું ન કોઈ. ૪૧
- કહેણી પણ રહેણી નહિ, એવાનો તો સગાળ;
રહેણી પણ કહેણી નહિ, તેવાનો જ દુકાળ. ૪૨
- અમૃતમય વાણી વદે, પણ મન ઝેરી કટાર;
એવી અબળા કોઈ દિ, મારી નાખે ઠાર. ૪૩
- હંસ ગ્રહે છે દુધને, જળને ત્યાગી જેમ;
સજ્જન પણ ગુણને ગ્રહે, અવગુણ ત્યાગી તેમ. ૪૪
- વિંધ્યાચળની ખાડમાં, પડતા હાથી જેમ;
માયાની મોહબળમાં, મૂખં ફસાયે તેમ. ૪૫
- કરવો અસંગ બુદ્ધિથી, આવી પડ્યો વ્યવહાર;
કારણકે પ્રારબ્ધથી, બંધાયો સંસાર. ૪૬
- જેમ કમળ રાત્રિ વિષે, મોં બીડી સૂઈ ભય;
તેમજ જ્ઞાની વિશ્વમાં, રહે ઉદાસ સદાય. ૪૭
- દૃઢવૈરાગ ને બોધથી, ભવજલ તરી શકાય;
એ વિના આ વિશ્વમાં, અન્ય ન કોઈ ઉપાય. ૪૮
- બળેતું બીજ અંકુરને, ઉપજાવે નહિ જેમ;
વિશુદ્ધ મન પણ મોહને, ઉપજાવે નહિ તેમ. ૪૯
- સ્ફટિક શિલાના ગર્ભમાં, પત્રાદિક જણાય;
તેમજ બ્રહ્માના ગર્ભમાં, બ્રહ્માંડો દરશાય. ૫૦
- જલથી જલના તરંગનો, જણાય અલેહ જેમ;
વાસ્તવમાં આ વિશ્વનો, બ્રહ્મથી અલેહ તેમ. ૫૧

અરિને પશુ આત્મા ગણે, ગુણુ ગ્રાહી થઈ જેહ; ૫૨
 એજ ખરો જ્ઞાની પુરૂષ, એમાં નહિ સંદેહ.
 મૂળસહિત તરૂને નદી, ઉખેડી નાખે જેમ; ૫૩
 સત્સંગ શબ્દાદિકને, ફર કરી દે તેમ.
 જેમ શરદથી વૃષ્ટિના, ઝાકળનો છે નાશ; ૫૪
 તેમજ જ્ઞાનથી મોહના, મેલતણા છે નાશ.
 વૃષ્ટિ જતાં ટાઢ પશુ, એની મેળે જાય; ૫૫
 મોહ જતાં મનવાસના, તુર્તાજ થાય વિદાય.
 વાયુ શાંત થતાં મટે, જળ ચંચળતા જેમ; ૫૬
 તેમજ મોહ જતાં મટે, મનનો મલીન પ્રેમ.
 જેમ તપેલા ક્ષેત્રમાં, જળ ઝટ પેસી જાય, ૫૭
 તેમ અધિકારી વિષે, બોધ અસર ઝટ થાય.
 તેજ અને તિમીર એ, બેઉ વિલક્ષણ જેમ; ૫૮
 આત્મા ને આ ખોળીયું, બેઉ વિલક્ષણ તેમ.
 પિંજરમાંનાં પંખીડાં, પિંજર તજે ન જેમ; ૫૯
 અજ્ઞાની આ વિશ્વને, તજી શકે નહિ તેમ.
 સર્વ પ્રકારે હું બળું, શ્રીહરિ સુંદર શ્યામ; ૬૦
 શંકરના મનમાં વસી, લખી લખાવે તમામ.
 શ્રીસુવિચાર ચંદ્રિકા, પઢતાં પૂર્ણ થવાય, ૬૧
 સત્ય સ્વરૂપ સમજ્યા વિના, ઉલટા સંશય થાય.

(સુવિચાર ચંદ્રિકા સમાપ્ત.)

પરમપૂજ્યપાદ સદ્ગુરુ શ્રી શંકર મહારાજનાં રચેલાં પુસ્તકો

૧. શ્રી શંકર વિલાસ ત્રીજી આવૃત્તિ. મૂલ્ય ૨-૮
અભાગ્યેજ એતું કોઈ સ્થળ મળશે કે જ્યાં આ ગ્રંથમ
બજનો મવાતાં નહિ હોય. ગામેગામ, ઘરોઘર ને મંદિરે મં
ભાવિકજનો ભાવપૂર્વક બજનો ગાઈ ઈશ્વરી આનંદ હુડી રહ્યા
આ ગ્રંથમાં ૬૧ ગજલો, ૨૮ કાવ્યો, ૧૧૪ ગરબીઓ, ૧૬૨
ધ્યાત્મિક બજનો, ૨૦ ઉલટ વાણીનાં સમરાગી અર્થાનુવાદ
બજનો, ૫ પ્રભાત, ૧૦૦ કુંડલીયા, ત્યાશીઆનો રાસ, ૫૦૧ સાખી
૧૫ સોરઠા, આત્મસ્તોત્ર, છપાષ્ટક, થાળ, આરતી વગેરે ઉપરાં
બક્ત બાધઓનાં રચેલાં કેટલાંક બજનો પણ આપવામાં આવ્યાં છે.
પાકું સરસ પુંકું, ઉત્તમ ઝેઝ કાગળ, પૃષ્ઠ ૪૪૭ તથા પુંકાપર સુંદિર
રેપર પણ રાખવામાં આવ્યું છે. માત્ર થોડીજ નકલો રહી છે.

૨. પરમ તત્ત્વ વિલાસ મૂલ્ય ૧-૦-૦

આ ગ્રંથમાં આઠ શંકરાચાર્યનાં રચેલાં તત્ત્વબોધ, આત્મબોધ,
વાક્યસુધા, વાક્યવૃત્તિ, અપરોક્ષાનુભૂતિ, સદાચાર, મણિરત્નમાળા,
મોહમુદ્દગર, ચર્પટપંજરિકા, નિર્વાણદશક, બ્રહ્મનામાવલિ વગેરે તથા
પ. પૂ. મહારાજશ્રી કૃત પંચદશી સારબૂત કાવ્યસંગ્રહ, આત્મશતક,
પાખંડ પચીસી તથા શંકર વિલાસમાં નહિ છપાયેલાં બજનોને
સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. તત્ત્વબોધાદિની એટલી બધી સરળ
ટીકા કરવામાં આવી છે કે વાચકને વાંચ્યા પછી નીચે મૂકવા
મનજ થતું નથી. ઉત્તમ ઝેઝ કાગળ, પાકું પુંકું પૃષ્ઠ ૨૩૧.

૩. શ્રી સ્વરાજ્ય સંગ્રામ બોધ હાલ મળતી નથી

૪. શ્રીકૃષ્ણ જન્મોત્સવ મૂલ્ય ૦-૧-૮

મળવાનાં કેકાણાં:—

પ. પૂ. શ્રી શંકર મહારાજ
દરિયાપુર મોટી સાબેપરી,
અમદાવાદ.

પા. ભગલભાઈ દેવનદાસ
કે. પટેલ સોસાયટી,
જહાંગીરપુર-અમદાવાદ.

